

יהפכהו הי"ת ב"ב לשול"ש

ביאור סוגי' בפרשה

מהרב אברהם גוטל ר"י דביר הקדש מ.ע.

לע"נ זקני הקד' אברהם מרדכי בן יצחק הי"ד נהרג בשנות הזעם והיא"צ נקבע לכ"ח תמוז

ולע"נ בת דודתי רינה בת מיכל נלב"ע ר"ח מנחם אב

חלוקת השלל

שא את ראש מלקוח השבי באדם ובבהמה וכו'. וחצית את המלקוח בין תופסי המלחמה היוצאים לצבא ובין כל העדה. והרמות מכס לה' מאת אנשי המלחמה וכו' א' נפש מחמש מאות וכו'. ונתת לאלעזר הכהן תרומת ה'. ומחצית בני"ק תקח א' אחוז מן החמישים וכו' ונתת אותם ללוויים. פרשתן רביעי

א. הנה בעניין חלוקת השלל בין יוצאי הצבא לעדה ישנו ספק היאך והאם לעשותו כי מחד יכולים לטעון הנלחמים שלהם מגיע הכל ולעדה לא מגיע כלום שהרי מי שנלחם ומי ששלל הם אנשי הצבא ומה"ת לתת לאנשים שלא נקפו אצבע פריזטים בלשון המדוברת... חלק בשלל ומאיך יכולים לטעון אנשי העדה זה שיצאתם כמובן נותן לכם זכות קדימה אבל הרי לא ה' גורל מי יצא למלחמה וכל א' יכל להלחם כמותכם וכי בגלל שאתם זכיתם בזכות להלחם גם מגיע לכם הכל והרי לא אמור ה' להיות כאן סיכון שהרי ה' זה 'לתת נקמת ה' במדין' וכשהולכים להלחם 'עבור ה' אין בזה שום סיכון אז מה ההיגיון שרק הם יקבלו.

לכן הגיע הציווי לחלק את השלל חצי לתופסי המלחמה וחצי לעדה. ועיין כל"י משכ"ב.

ב. ואז נאמר עוד ציווי והוא והרמות מכס כלו' 'לתת מעשר' רק יש ב' הבדלים כי בעוד ותופסי המלחמה יתנו לאלעזר הכהן א' מחמש מאות שהוא חמישית האחוז, אך העדה צריכים לתת ללוויים א' מחמישים הוא שני אחוז פי עשרה. ויש כאן ב' הבדלים הא' בכמות והב' ב'כתובת'.

ומדוע יוצאי הצבא יתנו לאלעזר והעדה יתנו ללוויים זאת יש לבאר שהמועטים נותנים למועט כלו' לכהנים והרבים יתנו לרבים כלו' ללוויים.

גם הרי שהמעטים נותנים מעט א' מה' מאות והרבים נותנים הרבה א' מחמישים.

רק לכאורה היות וה'מעשר' יתחלק בין המקבלים מובן שהלוויים צריכים לקבל יותר מהכהנים היות וכהנים היו ג' אלעזר איתמר ופינחס והלוויים היו כ"ב אלפים גם שכקבלו הלוויים פי עשרה א' מל' עדיין הגיע לכל לוי כאחוז ממה שהגיע לכהנים כדלקמי'.

דיש להתבונן דכשמחלקים לחצי בין היוצאים למלחמה ובין לעדה לעולם זה לא יהא חצי כפשוטו דבסופו של דבר כל נלחם יקבל הרבה יותר לאין ערוך מכל א' מהעדה וכאמור גם הכהנים קבלו באופן יחסי הרבה יותר מהלוויים. שהרי אם נקח לדוג' את הנפשות שנשארו לאחר 'ויקצוף משה' על פקודי וכו' שנמנו ל"ב אלפים נפש ומחציתם ט"ז אלפים. הנה היוצאים לצבא נתנו לאלעזר א' מה' מאות והו' ל"ב נפש כמפורש בקרא דמכסם לה' א"כ כל כהן קיבל יותר מ' שפחות מאיך בחלוקת העדה נתנו ללוויים א' מחמישים והו' ג' מאות ועשרים והם התחלקו לכ"ב אלפי הלוויים יוצא ששפחה א' ששמה אצל ז' לוויים תורנות של פעם בשבוע... ובחלק שנשאר אצל יוצאי המלחמה והעדה הרי ליוצאי המלחמה פש להו קרוב לט"ז אלפים נפש עבור י"ב אלפים תופסי המלחמה דהמכס ה' רק ל"ב נפש יוצא שכ"א קיבל שפחה א' ושליש ולכאורה יש למנות גם את האנשים שהיו על הכלים ואז צריך למנותם כ"ד אלפים ולפ"ז החשבון הוא ג' שפחות לד' לוויים ובמילים אחרות שלושת רבעי שפחה ובחלק העדה הרי נתנו ג' מאות ועשרים ללוויים, ולעדה נשאר כט"ו אלפים ושבע מאות שצריכים להתחלק לס' ריבוא יוצא ששפחה א' התחלקה לל"ח אנשים שזה יוצא שאצל כל א' היתה בתורנות פעם בחדש ושבע... ולסיכום בין הכהנים ללוויים 'המקבלים' הפרש ה' שכל א' מהכהנים קבל יותר מ' שפחות והלוויים קבלו שפחה א' לז' לוויים היחס ביניהם הוא א' לע' ובין אנשי הצבא והעדה 'הנותנים' הפרש ה' שאנשי הצבא קבלו או שפחה ושליש או שלושת רבעי שפחה ובני"ק קבלו שפחה א' לל"ח יום שהיחס ביניהם הוא א' לל' לפי כ"ד אלפים או א' לל' לפי י"ב אלפים.

ולפ"ז אולי עלה בידינו קצת להבין מדוע הי' הציווי כך בכדי לשמור על היחס שבין הכהנים והלוויים המקבילים שיהא דומה באיזה אופן להפרש שבין אנשי הצבא והעדה הנותנים.

ג. רק קשה לי בהאי עניינא דהפסוק מפרט כמה הי' המלקוח בכל סוג של שלל וכן כמה המחצה ואפי' כמה המכס אבל זה רק במה שנתנו יוצאי הצבא לאלעזר אך לא כן בעדה ששם פרטו את המחצה בכל סוג אך לא פרטו את המכס ושנים שהי' ברור לי שמהמכס הי' אותו הדבר ושאר לכן לא חזרה התורה לפרטו אך ברור שאין הדבר כן כי הרי מקרא מלא דבר הכ' שכאן א' מה' מאות וכאן א' מחמישים א"כ יוצא פלא שאת מחצת העדה שהוא ממש כמחצת יוצאי הצבא טרח וכתב לי' קרא ואת המכס שהוא פי עשר ושונה לא טרח לפרטו הלא דבר הוא ולכאורה איפכא הוי לי' למכתב וצ"ע. והרמב"ן כ' סיבת כתיבת המחצה של העם לומר שהי' נס גדול שמהיום לקחו את המלקוח עד שמנו וחלקו ונתנו את המכס לא מת א' והוא נס גדול. אך האוה"ח הקד' טוען שהיות ולא הי' צריך לעבור זמן גדול עבור כ"ז אין זה נס כ"כ שצריך לכתוב כ"כ הרבה.

ומבאר האוה"ח הקד' שרצו להודיע בזה שהא' מת"ק שנתנו אנשי הצבא הי' מתוך הת"ק מלגיו ולא מתק"א מלבר ועבור זה מנו את מחצת יוצאי הצבא וגם את מכסם אז מוכח שנתנו ממש א' מתוך החמש מאות. רק דאין זה מספיק כי עדיין אפשר שהוא מלבר ומה שנתנו מכס המתאים למלגיו הוא כי הורידו אותם ממחצת העדה! לכן גם מנו את מחצת העדה כדי שיהא מוכח שלא מהעדה לקחו את המכס של אנשי הצבא וממלא חזר הדין ומוכח שהמכס הי' מלגיו ולא מלבר. ומעתה אין צורך לומר את חשבון המכס של העדה כי פשיטא שהוא מלגיו. וקצת יש להעיר על דבריו הנפלאים דאם אכן אנשי הצבא היו מורידים את מכסם ממחצת העדה א"כ הי' יוצא שהחצאים לא היו שווים. ואיך יתקיים בזה הציווי וחצית את המלקוח.

ד. ודע דיש כאן להעיר איך זה שבשלל שהביאו כל המספרים יוצאים מדוייקים ברמת דיוק שאינה מסתברת וכי עמד שם א' מאנשי הצבא לבדוק שלקחו צאן בדיוק תרע"ה אלפים ולא טעו ולקחו א' או י' מיותרים אתמהה

ומוכרחים לומר שהמניין המנוי כאן הוא בעיגול כשם שכשואלים אדם מה השעה אינו עונה על השניות. עד כדי כך שאמר פעם מורי רה"י הגרש"ז ברוידא ששימש כש"ץ בשבת מברכין והכריז את המולד כנהוג בישיבה שהש"ץ מכריז ולא אמר את החלקים ומאן דהוא שאל בקול וכמה חלקים המשיך רה"י בניגון שבו אמר את המולד ואמר 'וחלקים לא משנה' שהרי י"ח חלקים בדקה שהרי כל שעה מתחלקת לתת"ף חלקים וממלא מעולם לא שמענו שלמאן דהוא חשוב השניות...

לכן גם כאן כתוב את האלפים ולא ירדו לדיוק על האחדות העשרות ואפי' לא על המאות. מש"כ במניין בני"ש שם אף שירדו לדיוק במאות וחמישים כי היו שרי חמישים לא ירדו לדיוק בעשרות פרט לשבט ראובן פנחס שני בגלל מח' קרח דתן ואבירם [אמת ליעקב להגר"י קמינצקי זצוק"ל]

והקשה הדע"ז מדוע לא הוזכרו הגמלים והרי היו למדין גמלים אין מספר בימי גדעון ותי' בדוחק שבאו הגמלים לאחר מכן והחזקוני עושה חשבון שלא נמנו הבהמות הטמאות חוץ מחמורים שיש בהם מצוות פטר חמור. ולכאורה נלע"ד דלק"מ דבלא"ה הרי אין מדיינים כי הרגו כל זכר וכל אשה יודעת איש ובעכו"ם הולך אחר הזכר אז מהיכן צמחו המדיינים קושיית ידידי הר"מ קולמן הי"ו. וצ"ל שהאנשים שהגיעו למקום נקראים ע"ש המקום מעתה לא קשה על הגמלים מידי דלא מדובר על המדיינים דזמן מרע"ה ודו"ק.